

Bestuurdersaansprakelijkheid

Kan een bestuurder van een vereniging persoonlijk aansprakelijk worden gesteld? Zo ja, wanneer dan en hoe groot is dat risico? Is er iets tegen te doen? Moet daar een verzekering voor worden gesloten? Vragen die steeds vaker worden gesteld door (aankomende) bestuursleden. Hieronder zal een toelichting worden gegeven op deze veel gestelde vragen.

Uitgangspunt aansprakelijkheid van leden

Een “vereniging” is een rechtspersoon met eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden. In Nederland geldt daarom als uitgangspunt dat leden van een vereniging niet persoonlijk aansprakelijk zijn voor de daden van die vereniging.

Een lid is wel aansprakelijk voor wat hij zelf doet. Wanneer een lid de vereniging benadeelt (“schade toebrengt”), kan hij aansprakelijk worden gesteld. Te denken valt hierbij aan het vernielen van eigendommen van de vereniging (of anderen) of het verrichten van handelingen waarvoor geen bevoegdheid bestond. In het algemeen kan echter worden gesteld, dat wanneer een lid zich “gewoon” gedraagt, persoonlijke aansprakelijkheid niet aan de orde is.

Aansprakelijkheid van bestuursleden

Het uitgangspunt zoals hiervoor beschreven geldt voor alle leden van de vereniging en daarmee ook voor bestuursleden. In vergelijking met een “gewoon” lid heeft een bestuurslid echter een speciale positie: de wet (en de statuten van de vereniging) geeft een bestuurslid meer taken dan een gewoon lid, maar ook meer bevoegdheden. Voorkomen moet worden dat bestuursleden onzorgvuldig omgaan met hun taken en bevoegdheden. Dit zou immers betekenen dat onzorgvuldig met (de belangen van) de vereniging wordt omgegaan. Daarom is voor bestuurders en aansprakelijkheid meer bepaald.

Bij de aansprakelijkheid van bestuursleden valt een onderscheid te maken tussen:

- Interne bestuurdersaansprakelijkheid
- Externe bestuurdersaansprakelijkheid

Interne bestuurdersaansprakelijkheid

In de wet is bepaald dat “ elke bestuurder tegenover de rechtspersoon gehouden is tot een behoorlijke vervulling van de hem opgedragen taak”. Wanneer een bestuurder zijn taak niet behoorlijk vervult en er daardoor schade ontstaat voor de vereniging, kan hij door de ledenvergadering van de vereniging aansprakelijk worden gesteld. Dit wordt de interne bestuurdersaansprakelijkheid genoemd.

De kernvraag hierbij is: wanneer vervult een bestuurder zijn taak onbehoorlijk? Wat “naar behoren” inhoudt, is niet exact in de wet bepaald. Duidelijk is echter dat er een situatie moet zijn waarin de betrokken bestuurder een ernstig verwijt kan worden gemaakt.

“Naar behoren” betekent in ieder geval niet dat elke handeling die ongelukkig uitpakt tot aansprakelijkheid van een bestuurder of het bestuur kan leiden. Besturen blijft mensenwerk en mensen kunnen fouten maken. Een bestuurder mag dus fouten maken.

Bij de vraag of een bestuurder zijn taak onbehoorlijk heeft vervuld, wordt niet als eerste gekeken naar de persoonlijke kennis en kunde van het betreffende bestuurslid. Er is sprake van “objectivering van het criterium”. Dit betekent dat de handelwijze van een bestuurder moet worden getoetst aan de hand van de vraag of een gemiddeld bestuurslid van een vereniging in die situatie dezelfde beslissing(en) zou hebben kunnen nemen. Zo ja, dan is er geen sprake van aansprakelijkheid. Zo nee, dan is aansprakelijkheid aan de orde.

Indien een vereniging één of meerdere bestuursleden persoonlijk aansprakelijk wil stellen, dan dient dit te geschieden door de ledenvergadering van de vereniging. Volgens het uitgangspunt “wie eist, levert ook het bewijs”, zal het bewijs van het onbehoorlijk handelen door de ledenvergadering moeten worden geleverd.

Externe bestuurdersaansprakelijkheid

Een bestuurder van een vereniging heeft natuurlijk niet alleen te maken met de eigen leden van de vereniging. Het bestuur is ook voor derden aanspreekpunt. Het bestuur (of een deel daarvan) vertegenwoordigt immers de vereniging naar buiten toe: er worden bijvoorbeeld afspraken gemaakt, toezeggingen gedaan en contracten gesloten. Onder omstandigheden kan een bestuurder naast (of in plaats van) de vereniging persoonlijk aansprakelijk zijn tegenover een derde met wie afspraken gemaakt zijn. Dit wordt de externe bestuurdersaansprakelijkheid genoemd.

Ook voor geschillen tussen vereniging en derde(n) geldt, dat niet direct persoonlijke aansprakelijkheid van een bestuurder volgt. Wederom is het uitgangspunt van toepassing dat in principe “de vereniging” de partij is die moet worden aangesproken. Alleen in gevallen waarbij het duidelijk is dat de bestuurder handelingen heeft verricht die ondubbelzinnig onjuist zijn of waarbij hij zijn bevoegdheden te buiten is gegaan, kan hij persoonlijk worden aangesproken. Als voorbeeld kan worden genoemd de bestuurder die afspraken maakt met een derde, terwijl hij wéét dat de vereniging die nooit na zal kunnen komen. Ook fraude, oplichting of ander “wederrechtelijk” gedrag kunnen leiden tot persoonlijke aansprakelijkheid.

Rechtspraak

Uit het voorgaande blijkt dat er risico's bestaan voor persoonlijke aansprakelijkheid van bestuurders. Om tot persoonlijke aansprakelijkheid te komen, moet er echter al bijna sprake zijn van opzet of grove nalatigheid in het spel zijn. Het aantal rechtszaken waarin bestuursleden van verenigingen persoonlijk aansprakelijk zijn gesteld en gebleken, is beperkt. In de praktijk lijkt het derhalve niet zo'n vaart te lopen.

Mogelijkheden van verzekering

Voor de risico's van aansprakelijkheid kan een verzekering worden gesloten. In dit verband zijn in ieder geval twee verzekeringen van belang:

- De “gewone” aansprakelijkheidsverzekering
- De bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering

Indien een verzekerde aansprakelijk wordt gesteld en er in beginsel dekking is, neemt de verzekeraar het verweer tegen de claim voor zijn rekening. Mocht blijken, dat de verzekerde aansprakelijk is en geen sprake is van opzet of strafrechtelijk handelen, komt ook de schade voor rekening van de verzekeraar.

De “gewone” aansprakelijkheidsverzekering

Nagenoeg iedereen in Nederland heeft een verzekering afgesloten voor wettelijke aansprakelijkheid (“WA-verzekering”). De KNVB heeft daarnaast voor zijn leden een collectieve aansprakelijkheidsverzekering gesloten. De gewone aansprakelijkheidsverzekering geeft in principe ook dekking voor bestuurdersaansprakelijkheid. Er is hier echter een grote “maar” aan verbonden. Een gewone aansprakelijkheidsverzekering geeft dekking voor de aansprakelijkheid als gevolg van letsel- of zaakschade. Aansprakelijkheid voor “vermogensschade sec” is niet gedekt. Dus wanneer er alleen financiële schade is en een bestuurder daarvoor aansprakelijk wordt gesteld, kan geen beroep worden gedaan op de aansprakelijkheidsverzekering

De bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering

De bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering is specifiek voor bestuurders en geeft wél dekking voor aansprakelijkheid voor vermogensschade sec en het te voeren verweer tegen deze claims. Net als bij de gewone aansprakelijkheidsverzekering is alle schade die opzettelijk is veroorzaakt, uitgesloten. Dit betekent dat aansprakelijkheid als gevolg van bijvoorbeeld fraude en oplichting niet gedekt is. Het verweer wordt dan veelal door de verzekering wél ingezet, maar de kosten worden achteraf in rekening gebracht bij de bestuurder als blijkt dat de schade het gevolg is van een niet gedekte gebeurtenis.

Claims in verband met bestuurdersaansprakelijkheid worden niet gedekt door rechtsbijstandverzekeringen. Een rechtsbijstandverzekering is dus geen alternatief voor een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering. Kort beschouwd kan worden gesteld dat een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering een gat dekt tussen een gewone aansprakelijkheidsverzekering en een rechtsbijstandverzekering.

Noodzaak voor bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering?

De vraag of het noodzakelijk is een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering te sluiten, is niet met simpel “ja” of “nee” te beantwoorden. In bepaalde gevallen kunnen bestuurders persoonlijk aansprakelijk worden gesteld. Het is nadrukkelijk niet zo, dat iedere fout van een bestuurder hem persoonlijk aansprakelijk maakt. Wanneer bestuurders op een verantwoorde manier invulling geven aan hun taken, is de kans op persoonlijke aansprakelijkheid niet zo groot. De kosten van het verweer tegen een claim op grond van bestuurdersaansprakelijkheid kunnen echter al zo hoog oplopen, dat alleen dat risico het afsluiten van een verzekering al zou kunnen rechtvaardigen.

Gelet op het voorgaande kan derhalve worden gesteld dat het wel of niet sluiten van een verzekering een afweging is die iedere vereniging zelfstandig moet maken.